

Jan Palkovič, *Mysterium Hoericense. Proměny místa paměti v 19. a 20. století*, České Budějovice 2014, Bakalářská práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 57 s.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Hledání nových badatelských cest směřujících k poznání proměn každodenního života v konkrétních místech uvnitř pohraničních oblastí českých zemí během 19. a 20. století patří k náležitým úkolům historické vědy. Moderní studium konfliktního soužití Čechů a Němců již nevystačí s pouhým popisem číselných a jiných faktů, ale vyžaduje rekonstrukci lidských příběhů zasazených do jedinečných míst v pohraničí, k jejichž každodennosti patřily školy, fary, hospody, divadla a spolky. V každodenním životě aktérů či národnostních, sociálních a profesních skupin se zrcadlily hodnoty jejich myšlenkových světů, k nimž patřila víra, úcta k tradici předků, ke krajině, k symbolům posvátna a k dějinám místa, kde prožívali svůj všední život. Paměť konkrétního místa tvořila nezaměnitelnou stránku identity lidí prožívajících svou všednost v konkrétním životním prostoru. Duchovní a hmotné projevy paměti místa byly pevnou oporou, k nimž obraceli Češi i Němci žijící v pohraničí své zraky v dobách, kdy pociťovali nejistotu a ohrožení.

V naznačených souvislostech představuje volbou tématu bakalářská práce Jana Palkoviče neobyčejně závažný příspěvek nejen k poznání konfliktních vztahů Čechů a Němců v Hořicích na Šumavě, ale také k přiblížení metod, jimiž se snažila komunistická moc po druhé světové válce doslova zlikvidovat svědectví o paměti místa česko-německého soužití, kterou vyzařovaly pašijové hry. Autor nezastírá, že k tématu a místu děje má výrazné citové vazby. Stejně tak nezamlčuje, že pašijové hry v Hořicích na Šumavě ho zajímaly již během jeho středoškolských studií, kdy začal svůj vlastní výzkum, při němž pracoval zvláště s pamětníky. V bakalářské práci výrazně obohatil poznání tématu o studium rozmanitých typů písemných a fotografických pramenů. Pašijové hry studoval jako nástroj demonstrace paměti a její manipulace, přičemž výraznou metodologickou oporu nacházel zvláště v teoriích Pierra Nory, které v českém prostředí přiblížil na konkrétních výzkumech badatelský okruh okolo Milana Hlavačky. Stranou své pozornosti neponechal směrodatnou obecnou literaturu o soužití Čechů a Němců v moderní době. Více kritického odstupu by však vyžadovala autorova práce se studii českých i německých regionálních badatelů.

Svou kompozicí a obsahovým pojetím představuje bakalářská práce kostru budoucí autorovy monografie o pašijových hrách v Hořicích na Šumavě, které nahlíží jako místo

paměti. V této kvalifikační práci přiblížil Jan Palkovič nejen vznik pašijového divadla, ale podrobně interpretoval proměny v pojetí her s důrazem na meziválečnou a poválečnou dobu. V inscenačních zvratech dokázal postřehnout mocenské prvky, které znásilňovaly původně německé pašije a pokoušely se o jejich obsahové přetvoření, aby sloužily k utváření identit obyvatelstva, jež bylo do pohraniční krajiny Hořic na Šumavě povoláno po skončení druhé světové války. Tehdy se paměť místa však vytratila s násilným odchodem původního německého obyvatelstva. Citelný zásah do paměti Hořic na Šumavě následně způsobil kulturní devastaci krajiny, kterou nezachránily ani pokusy o obnovu pašijových her po roce 1989.

Autor prokázal, že je schopen samostatně pracovat s typologicky rozmanitými prameny a odbornou literaturou. Zvolená metodologická východiska vhodně využil ke kladení otázek, které nesměřovaly pouze k popisu divadelních scén, ale obsahovaly řadu reflexivních úvah a především snahu vylíčit malý příběh hořických pašijí v kontextu proměn velkých dějin. Navíc práce je napsána neobyčejně kultivovaným jazykem, bez gramatických a stylistických prohřešků, s bohatou slovní zásobou. Text vhodně ilustrují zvolené obrazové přílohy. Zvláště závěrečné úvahy ukazují, že autor si uvědomuje další badatelské možnosti při výzkumu zvoleného tématu, které nepochybně využije ve své navazující odborné práci při magisterském studiu.

Vzhledem k uvedenému hodnocení doporučuji obsahově a interpretačně vyzrálou bakalářskou práci Jana Palkoviče k obhajobě a s potěšením navrhuji její klasifikaci stupněm

v ý b o r n ě .

České Budějovice 1. 09. 2014

prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc.